

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta, 1 fl. 80 kr. za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 20 kr., za četert leta 1 fl. 15 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 13. avgusta 1862.

O trtjonih in družih trtnih žužkih.

Sledeče pisemce smo prejeli.

Iz Proseka 3. avg. V mojem dopisu od 21. aprila se bere, da nam slana na trti ni nič zelenega pustila. Res, takrat se je tako vidilo, in smo dva, tri dni po hudem mrazu žalostni tavalili po vinogradih, ker so mladike in zarod tako vpadle in posušile se, da smo skoraj obupali. Al, hvala Bogu! vse drugače se nam je pokazalo. Po več gorkih in prijetnih dneh se je bilo tako ozelenilo in razrastlo, da nam prosekarski spet sladko kapljico obeta. Žvepljenje trt je dobro hasnilo takemu, kdor je pridno se mujal. Al neka druga nenavadna nadloga nam prihodnost žali: neki črv, kateri je že prve dni pretečenega mesca jel jagode izpivati, se jako širi in nam je že veliko škode prizadjal. Prosim, ljube „Novice“, da nam poveste, ali se tudi v drugih krajih ta nadloga nahaja, in ali se je že katero leto kaj takošnega prigodilo? Janez Nabergoj, kmet.

Na to vprašanje odgovorjamo le-to: S samo besedo, da „neki črv“ grojzdu škodo dela, nam je premalo povedano, da bi mogli kaj prav gotovega Vam povedati; vendar je menda napak misel, da črv izpiva jagode, ampak škodljivi so le tisti žužki (kebri) z rivčkom, ki se trtjoni (Rebenstecher) imenujejo in iz katerih se, kadar sta se on in ona parila, zaredijo jajčica, iz jajčic pa črvi, iz črvov pupe (mešički) in iz teh spet novi žužki. Črvi trtjonov imajo rudečkasto glayico, in so po hrbtu černo pisani. Ali so Vaši taki? Če so taki, potem je gotovo, da so črvi najhujih, pa vinorejcom pod imenom trtjonov dobro znanih škodljivcev. Rajnki fajmošter Vertovec so pisali v svoji „Vinoreji“ tako-le: „Velika nadloga, ktera včasih spomladi čez trte pride, so trtjoni, rudeči, plavi ali zelenkasto-zlati. Z rivčkom peresne receljčke vpičvajo ali zbadajo, da od tega peresa zvenejo in da jih v svaljke zvišajo, kamor svoje jajčica pokladajo. Perje se potem hitro posuši in na tla pade, kjer se v njem iz jajčic črviči zvalijo in v zemljo zlezejo, da tretje leto potem, v trtjone spreminjeni, izlezejo in enako škodo delajo. Večkrat se trtjoni pomotijo, da tudi zarodne petlice vpičvajo in se zarodiči posušé. Po več krajih delajo trtjoni veliko škodo, po družih pa malo ali nič, kakor je zemlja ali svet. Treba je, da gospodarji svaljke trtjonov poredoma poberajo in zatrejo. — Še drug žužek je, 4krat večji od poprejšnega, posebno trdega života, črnobelkast ali sivkast, tudi z rivčkom, ki se „žirafnik“ (otiorhynchus girafa) imenuje in hudo žre. Če trto dregneš, se storé mrtvi, padejo doli in se več ne ganejo; na zemlji jih je pa težko razločiti; zvaljeni njih črviči se globoko zarinejo v zemljo, se ondi dobro redijo in pod zmrzlinjo ohranijo, tretje leto pa pridejo na dan in kakor novi kukci objedajo sadeže.“

Temu dostavljamo mi še to: Trtjoni so najbolj požrešni mesca maja in rožnika; včasih se prikažejo v jeseni vdruči; mesca julija in avgusta leže ona jajčica, drobnemu prosu podobne, iz jajčic pa izlezejo črviči take podobe, kakor smo jih že gori popisali. Pravijo, da ta stvar 60 dni potrebuje, da jajčica spet postanejo kukci. Vinogradi

na suhi zemlji so tem kukcom najbolj podvrženi; tudi se bolehnih trt raje lotijo kakor zdravih. Težko jih je pokončati, ker stresati jih s trt na podložene rute ali rijuhe je težavno delo; vendar je to obiranje in pobiranje še edina pomoč, ki največ zdá v hladnem vremenu. Nekteri svetujejo med trte konoplje sejati, češ, da se potem trtjon rad na konoplje preseli, — pa to je prazna.

Poduk

zastran pravega gleštanja domače živine zavoljo tega, da ne zbolí in zastran tega, kaj naj storí kmetovavec, kadar mu živina zbolí.

I. Oddelek.

(Dalje.)

Hlevi morajo prostorni biti.

Da živina zdrava ostane, ji je pred vsem treba, da se spreha; to ne veljá samo za mlade živinčeta, ktere ne rastejo in ne teknejo, če so vedno zaprte, ampak tudi za stare. Torej je tudi zelo koristno, živino na pašo goniti, in dasiravno se živina na paši ne redí vselej, ji vendar to dosti dosti tekne, da se dobro sprehodi in zleta. Zavoljo tega naj se živinčeta vsaj par ur na dan na kakem prostornem mestu zletavajo. Ovce že tako sploh v hlevu niso privezane, pa malokje se skrbí tudi za to, da niso preveč na tesnem nagnječene. Prav dostikrat se primeri, da se bolezní izcimijo v ovčjih hlevih, v katerih so živali prebivati primorane; take bolezní naglo naglo poberajo živinico. Če se živina ne more prosto gibati, je škoda zavoljo tega še bolj velika, da je zrak v hlevu zelo pokvarjen. Ni tedaj dosti, da so ovčji hlevi zračni (luftni); tudi preveč drobnice (bravi) ne smé v njih nagnječene biti, vsaj toliko ne, da bi se ne mogla žival gibati. Sploh bi utegnulo za ovco prostora pol sežna (klaftre) na dolgo in široko dosti biti.

V nekterih krajih so sicer z dobrim uspehom poskusili, tudi govejo živino v hlevih ne priklenjeno imeti; ker pa take živinčeta preveč klaje potrebujejo, vendar bolj hasne, govejo živino priklenjeno imeti. Zdravje živine sploh zavoljo tega nič ne trpi, če je tako priklenjena, da si z verigami (ketnami) ali vrvmi ne more škode delati, ali da sploh ne stoji preveč na tesnem. Kakor je govedo veliko, potrebuje tudi prostora; navadno potrebuje srednje veliko govejo živinčeto staj, ktere so 4 čevlje široke, 10 čevljev pa dolge z jaslami vred. Večidel je preveč živinčet, preveč na tesnem po hlevih, ne samo, da živina v pretoplih in zatuhlih hlevih živi, ampak živina tudi ne more zložno ležati. Dostikrat se zgodi, da živinčeto živinčeto sune, na-nj stopi ali kakor si bodi poškoduje.

Konji potrebujejo zavoljo večje visokosti tudi bolj širokih staj, in treba je skoraj, da eden družega ne poškoduje, jih s tramovi in stenami ločiti. Zavoljo tega je skrbeti, da konj ni prekratko privezan, tako, da se dostikrat še vleči ne more. Sploh zadene konje marsiktera bolezen zavoljo tega, ker so prekratko privezani.